

Henkisen väkivallan monimuotoisuus ja tunnistaminen parisuhteissa

Annika Korpinen & Riikka Kurkipää

2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Henkisen väkivallan monimuotoisuus ja tunnistaminen parisuhteissa

Annika Korpinen
Riikka Kurkipää
Sosionomi, AMK
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2021

Annika Korpinen, Riikka Kurkipää

Henkisen väkivallan monimuotoisuus ja tunnistaminen parisuhteissa

Vuosi

2021

Sivumäärä

28

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä tietoa parisuhdeväkivallasta, sen moninaisista ilmenemismuodoista sekä erityisesti tuoda esiin vaikeasti tunnistettavaa henkisen väkivaltaa ja väkivallan jälkiseurauksia parisuhdeväkivallan näkökulmasta. Tarkoitus on lisätä työntekijöiden tietoutta sekä helpottaa henkisen väkivallan tunnistamista parisuhteissa ja avata väkivallan monimuotoisuutta. Näimme tärkeänä tunnistaa väkivallan merkkejä, jotta väkivallan kokijalle ja tekijälle voidaan tarjota heidän tarvitsemaan apua.

Opinnäytetyö työ toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Tutkimusten avulla selvitetiin parisuhdeväkivallan ja henkisen väkivallan esiintyvyyttä, sen tunnistamista sekä seurauksia. Opinnäytetyössä on käytetty sekä suomalaisia tutkimuksia, tieteellisiä artikkeleita sekä hyödynnetään myös englanninkielistä tutkimusta.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään laajasti väkivallan erilaisia ilmenemismuotoja, sen vaikutuksia sekä miten se vaikuttaa yksilön koettuun kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin. Teoriaosuudessa on myös selvitelty tilastojen valossa väkivallan yleisyyttä sekä tarkasteltu sukupuolirooleihin peilaten väkivallan syntyä.

Kuvailevaan kirjallisuuskatsaukseen on etsitty tietoa eri tietokannoista sekä kirjallisuudesta, työhön valikoitui neljä suomenkielistä tutkimusta ja yksi englanninkielinen tutkimus. Tutkimusten tarkastelu rajattiin koskemaan henkistä väkivaltaa ja parisuhdeväkivaltaa tutkielman työelämäkumppanille tehdyn kartoitusten pohjalta. Tutkimusten analysointi toteutettiin teemoittelun avulla.

Tuloksissa kävi ilmi, että väkivalta useimmiten eskaloituu ajan myötä, monesti myös eri väkivallan muodot esiintyvät rinnakkain, mutta henkinen väkivalta on muodoista sellainen, joka voi olla myös ainoa lähisuhdeväkivallan muoto. Henkisen väkivallan koetaan myös olevan kuormittavin lähisuhdeväkivallan muoto, sen aiheuttaessa runsaasti erilaisia psyykkisiä ja psykosomaattisia oireita väkivallan kokijalle.

Asiasanat: Lähisuhdeväkivalta, henkinen väkivalta, parisuhdeväkivalta

Annika Korpinen, Riikka Kurkipää

Diversity and identification of psychological violence in intimate partner violence

Year 2021

Pages

28

The purpose of this Bachelor's thesis was to research intimate partner violence and its various manifestations in relationships for the commissioning organization. Psychological violence and the after effects of domestic violence were especially focused on. The aim of this thesis was to research and highlight information about the diversity of intimate partner violence for professionals, so that they can more easily identify psychological violence in relationships. One of the most important aspects of this thesis was seen to be the help it would provide in identifying the possible signs of domestic violence so that the victim and the perpetrator can get the help that they need.

This descriptive literature review included different studies on how common intimate partner violence is in Finland, how hard it is to recognise and what are the consequences on the victims. English and Finnish language studies were included in the scope.

The theoretical section covered very extensively the various manifestations of violence and its effects on victims. In addition, statistics highlighting the prevalence of intimate partner violence is in Finland, and the role of gender in violence.

Various data bases were searched for the articles for the descriptive literature review This was narrowed down to four Finnish language and one English language article. Based on the wishes of the commissioner the scope was further narrowed to consider psychological violence and intimate partner violence. The process of analyzing was made through different themes.

The results indicated that violence usually escalates in time. In addition, generally Mostly different aspects of violence coexist, however psychological violence can be the only aspect of intimate partner violence. Also, psychological violence is known to be the most stressing form of violence, causing a wide variety of mental and psychosomatic symptoms to the victim of violence.

Keywords: intimate partner violence, psychological violence, mental abuse

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Väkivallan käsite	6
3	Lähisuhdeväkivalta	8
3.1	Henkisen väkivallan muodot	9
3.2	Henkinen väkivalta ja parisuhde	11
3.3	Lähisuhdeväkivalta Suomessa.....	12
3.4	Auttamisen käytäntöjä	13
3.5	Sukupuoli ja väkivalta	15
4	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys	15
4.1	Kirjallisuuskatsaus menetelmänä	16
5	Pari- ja lähisuhdeväkivallan ilmiöt.....	18
5.1	Henkisen väkivallan vaikutukset hyvinvointiin	18
5.2	Henkisen väkivallan ilmeneminen.....	20
5.3	Parisuhdeväkivalta ja henkinen väkivalta	22
5.4	Naisiin kohdistuva väkivalta	23
5.5	Miehiin kodistuva väkivalta	25
6	Johtopäätökset.....	26
7	Pohdinta.....	28
	Lähteet	30
	Kuviot	32
	Taulukot	32

1 Johdanto

”Mitä tämä on? onko tämä väkivaltaa? Eihän hän lyönyt” Näin toteaa Metso (2018, 31) kirjassaan. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta on Suomessa vakava ongelma (Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri). Viranomaisten tietoon tulee kuitenkin vain osa tapauksista, monesti uhrin eivät kerro kokemuksistaan oma-aloitteisesti, vaan niistä pitää osata ammattilaisten kysyä. (Rikoksentorjunta 2017). Fyysinen väkivalta on helpompi tunnistaa, lääkärit tunnistavat jo mustelman sijainnista tai muodosta, että se voi olla mahdollisesti väkivalloin aiheutettu. Henkinen väkivalta sen sijaan on vaikeampi tunnistaa ja havaita. Miten voi nähdä hädän, kun haavat ovat sisällä? Miten voit auttaa, jos henkisen väkivallan kokija ei itsekään tiedosta kokevansa henkistä väkivaltaa?

Opinnäytetyömme tarkoitus on tuoda lisää tietoa koskien henkistä väkivaltaa ja parisuhdeväkivaltaa. Tarkoitus oli tuoda esille tietoa ammatti- ja yksityishenkilöille sekä luoda yhteistyökumppanillemme kirjallisuuskatsaus koskien henkistä väkivaltaa ja parisuhdetta sekä auttaa helpottamaan henkisen väkivallan tunnistamista parisuhteissa.

Yhteistyökumppaninamme toimi Punaisen Ristin ylläpitämä Nuorten turvatalo Vantaalla. Ennen opinnäytetyömme aiheen rajaamista kartoitimme yhdessä turvatalon työntekijöiden tietoa koskien henkistä väkivaltaa sekä missä ikäluokassa sitä esiintyy eniten. Tämän kautta aiheemme rajautui henkiseen väkivaltaan, jonka näkökulmana on parisuhdeväkivalta. Opinnäytetyömme toteutettiin kirjallisuuskatsauksena.

Tässä opinnäytetyössämme keskitymme parisuhteessa tapahtuvaan henkiseen väkivaltaan ja sen monimuotoisuuteen. Toivomme, että tämä opinnäytetyö helpottaa työntekijöitä tunnistamaan henkistä väkivaltaa kohdanneita aikuisia sekä mahdollisesti ennaltaehkäisemään fyysisiä konflikteja.

2 Väkivallan käsite

Väkivalta käsite on moninainen. Väkivallasta puhutaan muun muassa erilaisilla rikosnimikkeillä kuten pahoinpitely, tappo, murha tai raiskaus. Väkivallan luonteeseen kiinnitetään huomiota erityisesti, kun tarkastellaan väkivallan laatua rikosoikeudellisessa käsitteessä, jolloin siihen vaikuttaa ennen kaikkea lainsäädäntö. Vaikka väkivaltaan vaikuttaa lainsäädäntö ja rikosoikeus, on väkivalta kaikkine käsitteineen haastava. (Paavilainen & Pösö 2003, 13.)

Väkivalta voidaan jakaa kolmeen osaan, jotka ovat fyysinen-, psyykinen- ja seksuaalinen väkivalta. Fyysisestä väkivallasta puhuttaessa tarkoitetaan tekoa, joka aiheuttaa kipua sekä tilapäistä ja/tai pysyvää toimintakykyyn liittyvää vahinkoa. Fyysinen väkivalta voi olla potkimista, lyömistä, hiuksista repimistä. Äärimmäisissä tapauksissa fyysinen väkivalta voi johtaa kuolemaan. Näiden lisäksi vanhemmalta tuleva käytösmalli saattaa siirtyä lapselle sekä toiminta tuo

mukanaan lapsen itsetuntoon kohdistuvaa pelkoa, vihaa sekä epäluottamusta. Seksuaalinen väkivalta on kehoon kohdistuvaa väkivaltaa, joka suuntautuu lapsen tai aikuisen sukupuolielimiin tai sukupuolisiin tunnusmerkkeihin. Sillä voidaan tarkoittaa erilaisia sukupuolta nöyryyttäviä tekoja tai sukupuoliyhteyttä tai sen yritystä. Käsitteeseen kuuluu myös lapsen johdattelu tekkoon sekä lapsen altistaminen seksuaalisille ärsykeille. Tähän liittyy myös epäsiivellisten kuvien jakaminen. Vaikka internetissä oleva kuva ei ole välittömässä yhteydessä lapseen, voi tieto kuvan hyväksikäytöstä aiheuttaa traumaa ja ahdistusta. Tämä koskettaa yhtä lailla sanallista tai vihjailevaa huomionosoitusta. (Paavilainen & Pösö. 2003, 13-14.)

Psyykinen väkivalta eli toisin sanoen henkinen väkivalta on nöyryyttävää, pelottelua, vähättelemistä tai kylmyyttä lasta tai aikuista kohtaan tai muunlaista psykologista uhkaa, joka vaarantaa hyvinvoinnin, henkisen tasapainon ja kehityksen. Usein psyykkiseen väkivaltaan liittyy fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa, mutta on mahdollista, että lasta tai aikuista pahoinpidellään vain psyykkisesti. (Paavilainen & Pösö. 2003, 13-14.)

Paavilainen & Pösö (2003, 14) toteaaakin, että lapsiin kohdistuvassa väkivallasta puhuttaessa käytetään monenlaisia termejä. Kun puhutaan lapsen kaltoinkohtelusta, tarkoitetaan että kaikkia aiemmin mainittuja väkivallan muotoja eli fyysinen-, psyykinen- ja seksuaalisen väkivallan muodot täytyvät sekä lapsen hoito ja tarpeet ovat sivuutettu. Tästä puhutaan usein myös lasten pahoinpitelynä. Lapsen laiminlyönti on taas emotionaalista sekä psykososiaalista puutetta, kuten ravinnon saannin estämistä. Nämä käsitteet eivät ole kuitenkaan vakiintuneet tai ne eivät ole niin tarkkarajaisia.

Muita väkivallan muotoja edellä mainittujen lisäksi ovat rakenteellinen väkivalta, kemiallinen väkivalta ja sosioekonominen väkivalta (Paavilainen & Pösö 2003, 15). Näistä avataan enemmän seuraavaksi, jossa esitellään passiivisen ja aktiivisen väkivallan eroja.

Passiivinen ja aktiivinen väkivalta

Paavilainen & Pösö (2003, 15) mukaan väkivalta voidaan jakaa aktiiviseen ja passiiviseen väkivaltaan. Alla olevan listauksen on tarkoitus avata väkivallan monimuotoisuutta sekä nostaa esiin millaisia väkivalta tapahtuma parisuhteissa tai perheissä voi olla. Tässä opinnäytetyössä käsittelemme lähemmin fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa.

Fyysinen väkivalta:

- Aktiivinen: potkiminen, lyöminen.
- Passiivinen: hoidon laiminlyönti

Psyykinen väkivalta:

- Aktiivinen: Nöyryytys, pelon aiheuttaminen, tehdä naurunalaiseksi
- Passiivinen: huomiotta jättäminen

Seksuaalinen väkivalta:

- Aktiivinen: Koskemattomuuden loukkaus, pakotettu yhdyntä, seksuaalielinten pahoinpitely tai johdattelu ym.
- Passiivinen: Viettely seksuaaliseen toimintaan tai seksuaalisten ärsykkeiden tarjoaminen.

Kemiallinen väkivalta:

- Aktiivinen: Päihteiden ja/tai lääkkeiden väärinkäyttö.
- Passiivinen: Lääkehoidon tai ruokavalion (esim. keliakia) laiminlyönti

Sosioekonominen väkivalta:

- Aktiivinen: Rahalla kiristäminen, asunnon väärinkäyttö
- Passiivinen: Heitteille jättäminen

Rakenteellinen väkivalta:

- Aktiivinen: Alistaminen, hierarkiaan liittyvät järjestelmät
- Passiivinen: Lapsen/nuoren oikeudet jätetään huomiotta

3 Lähisuhdeväkivalta

Lähisuhdeväkivalta tapahtuu usein kotona sekä tekijänä on usein kumppani tai väkivallan kohteelle joku läheinen ja tärkeä ihminen. Väkivallantekijä on kuitenkin henkilö, jonka kanssa jakaa arkielämää. Osapuolten välillä väkivaltaa tapahtuessa voi olla voimakaskin tunneside, johon liittyy kontrollointia ja väkivaltaa täynnä oleva valtasuhde. Lähisuhdeväkivalta usein tapahtuu piilossa viranomaisilta, koska siihen liittyy paljon häpeää, syyllisyyttä sekä hiljentymistä. Monesti puhutaan naisiin ja lapsiin kohdistuvasta väkivallasta, joka tapahtuu piilossa. Miehiin kohdistuva väkivalta tapahtuu usein julkisesti. Lähisuhdeväkivaltaa kuitenkin esiintyy sukupuolesta, yhteiskuntaluokasta, kulttuurista tai iästä riippumatta. Lähisuhdeväkivalta on monialaista, se voi kohdistua kehen tahansa esimerkiksi omaan puolisoon taikka sukulaiseen. Lähisuhdeväkivalta voi olla myös molemminpuolista tai tapahtua samalta kautta useisiin eri henkilöihin ja lähipiiriin. Se voi olla myös jatkuvaa, satunnaista tai yksittäinen kerta. (Siukola, 2014 10-11.)

THL (2021) toteaa, että lähisuhdeväkivalta kattaa kaikkiaan sisälleen perheväkivallan, parisuhdeväkivallan sekä seurusteluväkivallan. Lähisuhdeväkivalta kattaa siis kaikki edellä mainitut muodot sisälleen. Perheväkivalta on perheen sisällä tapahtuvaa väkivaltaa, joka kohdistuu perheenjäseneltä toiseen. Parisuhdeväkivallalla tarkoitetaan parisuhteessa olevien osapuolten välistä väkivaltaa. Seurusteluväkivalta on taas nuorten parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa. Tämän takia lähisuhdeväkivalta käsitteenä on pinnalla myös tässä opinnäytetyössä, koska se pitää sisällään myös parisuhdeväkivallan.

Kun puhutaan väkivallasta, sillä tarkoitetaan tekoja, joiden tarkoitus on satuttaa sekä sen tulee täyttää neljä edellytystä, jotka ovat fyysinen käsiksi käyminen, vahingoittamistarkoitus, teko tapahtuu ilman suostumusta sekä viranomaisen tai muu taho on nimennyt tapahtuneen väkivallaksi. Kun yritetään auttaa väkivallan uhreja, on tärkeää erotella väkivallan muotoja, koska se auttaa käytännön työssä. Tämä koskee myös fyysisen ja henkisen väkivallan erottelua osana väkivaltatyötä. Vakava fyysinen väkivalta pitää aina sisällään henkistä väkivaltaa. Perhe- sekä lähisuhdeväkivallalle on aina tyypillistä pahentua ajan kuluessa. Väkivalta alkaa usein lievänä, mutta uhrien kokemusten perusteella ei ole kuitenkaan aina kyse suuremmasta kivun tuottamisesta vaan uhrin kokemuksesta. Tällöin puhutaan väkivallan eskaloitumisesta eli pahenemisesta. (Oulun ensi- ja turvakotien liitto, 2005 17-21.)

Ensi ja turvakotienliitto (2005, 18) viittaa myös Minna Piispaan (2004) joka on osittain tutkinut osittain väkivallan eskaloitumista. Tutkimukseen osallistuneista naisista 39 % on kokenut parisuhteessaan väkivaltaa, joka ei ole jatkunut eli väkivalta ei ole eskaloitunut. Väkivallalle altistunut uhri saattaa traumatisoitua. Oireita traumaan on tyypillisesti ahdistuneisuus, masennus, univaikeudet sekä siihen liittyy epätodellinen olo ja erilaiset tunteiden vaihtelut. Kaikki uhrit eivät kuitenkaan traumatisoidu. Yhdysvalloissa on nostettu ilmi, että 40-84% turvakotien asiakkaita on traumatisoituneita.

On hyvä huomioida, että lähisuhdeväkivalta vaikuttaa kaikkiin osallisiin sekä heidän hyvinvointiinsa, että terveyteen. Onkin hyvä nostaa esille, että väkivalta on erittäin haitallista lapsille, vaikka väkivalta kohdistuisi muuhun ympäristöön. Väkivalta voi aiheuttaa lapsille kehityshäiriöitä sekä moni käyttäytymiseen ja psyykeeseen liittyviä ongelmia. (Siukola 2014, 12. Holt ym. 2008.)

Lähisuhdeväkivaltaa voi myös luokitella ja sillä on erilaisia muotoja. Oulun ensi- ja turvakotienliitto (2005) viittaavat tutkimukseen Johnsonin (2004) vuonna julkaistuun luokitteluun. Tässä luokittelu on tällä hetkellä tunnetuin ja sen tarkoitus oli jakaa lähisuhdeväkivalta lähisuhdeterroriin sekä lähisuhdeväkivaltaan. Hänen tutkimustensa perusteella voidaan jakaa lähisuhdeväkivalta neljään erilaiseen tyyppiin: lähisuhdeterrori, väkivallalta puolustautuminen, tilanneväkivalta sekä molemminpuolinen väkivalta. Näitä käsitteitä avataan enemmän parisuhdeväkivalta osiossa, jossa käsitellään valta ja kontrolliympyrää ja lähisuhdeterroriin näkökulma muun tautuu parisuhdeterroriksi.

3.1 Henkisen väkivallan muodot

Henkinen väkivalta yhtenä väkivallan muotona on äärimmäisen hankala tunnistaa sekä sen kokijalla, mutta myös ammattilaisilla. Henkisen väkivallan kokijan näkökulmasta tilanne on erikoinen, sillä hän ei usein kykene itsekään tunnistamaan mistä on kyse, kokijalla voi olla vain liuta erilaisia fyysisiä ja psyykkisiä oireita, joiden syytä hän ei osaa itsekään yhdistää koettuun henkiseen väkivalta tilanteeseen. (Jokinen 2007, 65.) Ammattilaisten tulisikin kiinnittää

enemmän huomioita juuri laajaan oirekirjoon, jolle ei kuitenkaan löydy mitään lääketieteellistä selitystä.

On tärkeää ymmärtää mitkä tekijät vaikuttavat väkivallan kokijaan, miksi huonosta parisuhteesta ei ole helppo lähteä, vaikka omia rajoja olisi rikottu toistuvasti. Väkivallan taustalla on samanlainen käyttäytymismalli, on sitten kyseessä henkinen väkivalta tai jokin muu väkivallan muoto. Juuri tämä väkivallan tekijän toistuva käytösmalli ylläpitää kierrettä, josta on vaikea päästä pois (Lehtonen & Perttu 1999, 51).

Usein kotona tapahtuvat henkinen väkivalta tapahtuu niin vaivihkaa, että sekä kokijan, että muiden läheisten on vaikea havaita sitä, varsinkaan parisuhteen alkuvaiheissa. Väkivallan tekijä alkaa pikkuhiljaa musertaa uhrinsa itsetuntoa, niin että hän tuntee itsensä arvottomaksi ja höydyttömäksi. Väkivallan tekijä vaikuttaa vahvasti uhrinsa minäkuvaan ja persoonaan ja luo tämän tilalle toisen version, joka on väkivallan tekijän luomaa minäkuva; uhri on täysin aroton ja heikko, eikä pärjää elämässään ilman väkivallan tekijää. Väkivallan kokija yrittää omalla käytöksellään vaikuttaa väkivallan tekijään, jotta hän kelpaisi ja kokisi olevansa arvokas ja hyväksytty, mutta ajan kuluessa hän huomaa, ettei mikään auta. Uhri alkaa tuntea olonsa toivottomaksi ja avuttomaksi ja hänet valtaa epätoivon tunne, ettei kukaan pysty häntä auttamaan. (Lehtonen & Perttu 1999, 52.)

On hyvä muistaa, että henkinen väkivalta on yhtä vahingollista kuin fyysinenkin väkivalta. Kumppaniin kohdistava henkinen väkivalta perustuu vallan käyttöön ja ajatukseen toisen omistamisesta. Vallan käyttö on toisen alistamista ja kontrollointi, väkivallan tekijä näkee uhrinsa vain omien tarpeidensa tyydyttäjänä. Väkivallan tekijä voi alkaa kontrolloimaan uhrin harrastuksia, kaverisuhteita, sukulaisten tapaamista, mitä vaatteita tulisi käyttää sekä hän pyrkii vaikuttaa kumppaninsa käyttäytymiseen. Monesti etenkin tilanteessa, joissa väkivallan tekijä on mies, perustuu hänen väkivaltainen käytöksensä yhteiskunnassa olemassa oleviin ahtaisiin sukupuolirooleihin ja käsityksiin perheen sisäisistä valta-asemista. (Lehtonen ja Perttu 1999, 52.)

Henkistä väkivaltaa on myös vaikea tunnistaa siksi, että monesti henkisen väkivallan tekijät vaikuttavat aidosti hyviltä tyypeiltä. He ovat taitavia manipuloimaan, valehtelemaan eivätkä hekään edes itse välttämättä ole tietoisia omasta tuhoisasta käytösmallistaan. Uhrissa herää ristiriitaisia tunteita ja joskus voi tuntua, että väkivallan tekijän kanssa elämä on ”peliä”. Valitettavan usein myös uhri leimautuu hulluksi tai sairaaksi, eikä häntä uskota, sillä väkivallan tekijä osaa usein vakuuttaa muut, eikä hänen tuhoava käytöksensä näy kodin ulkopuolella. (Jokinen 2007, 66-67.)

Oulun ensi- ja turvakotienliitto (2004, 20) viittaa tehtyyn Walkerin, L. (1979 & 1984) tehtyyn tutkimuksen, jossa nousee esille, ettei väkivalta ole jatkuvaa. Se kehittyy aina tietyissä sykleissä, joissa jännite ensin kasvaa ja sen jälkeen väkivalta tapahtuu. Jännitteen kasvua edeltää kuitenkin niin sanottu hyvittely, jolloin tekoa yritetään mitätöidä. Kuitenkin jälleen jännite kasvaa ja silloin väkivalta jälleen tapahtuu. Väkivallan uhrin pelko nousee entisestään, koska

kaava on tuttu jo. Väkivallan tapahtumaan vaikuttaa aina tilanne ja sekä väkivallan tekijän mieliala. Tutkimuksessa mukana olleista naisista kuitenkin kolmasosa tunnisti väkivallan kiertämisen.

3.2 Henkinen väkivalta ja parisuhde

Metso (19, 2018) toteaa henkisen väkivallan olevan pahinta. Ennen kun fyysinen väkivalta tulee kuvioihin, on väkivallalle luotu olosuhteet henkisen väkivallan kautta. Henkinen väkivalta voi kuulostaa kivuttomammalta, mutta ennen fyysistä väkivaltaa on nöyryyttäminen ja alistaminen vahvasti läsnä. Henkisen väkivallan tunnistaa helpoiten, kun se on taukoamatonta sekä tarkoituksellista. Henkisen väkivallan uhri kokee pahaa oloa ja syyllisyyttä enemmän, koska väkivallan tekijä itse ei näe omassa toiminnassaan vääryyttä. Henkisestä väkivallasta on hankala saada minkäänlaista otetta. Kun otetta asiasta ei saa, ei itse välttämättä kykene näkemään tilanteen kokonaiskuvaa.

Kuvio 1: Henkisen väkivallan ilmenemismuodot (Metso 2018)

Metso (2018) kirjassaan tuo esiin oman kokemuksen henkisestä väkivallasta ja sen erilaisista muodoista. Hän kertoo henkisen väkivallan olevan julminta ja vahingoittaneen terveyttä sekä aiheuttanut kipua eniten kuin hänen kokemansa fyysinen väkivalta. Hän nostaa esiin myös lapsien kautta hyödynnetyn henkisen väkivallan. Lapsien nukkuessa, hänen miehensä aloitti syyttelyn ja raivon. Hänelle oli iso kynnys tällöin herättää lapset ja lähteä karkuun tilannetta. Kun hän vihdoinkin keräsi tähän voimia ja etsi auton avaimia, mies piteli virmistellen niitä suoraan hänen nenänsä edessä. Mitä voit tehdä, että pääset pakoon tällaista tilannetta? Kuinka silloin pitäisi toimia? Koska ei hän lyönyt.

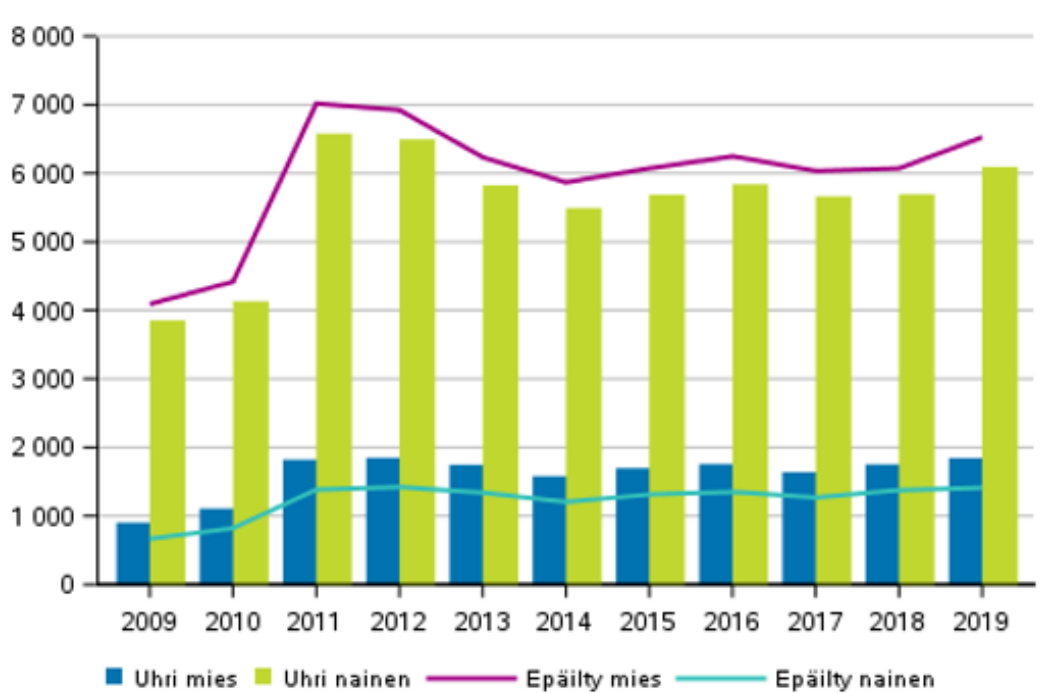
Ojuri (2006, 17) myötäilee, että henkinen väkivalta on verbaalista alistamista taikka muiden ihmisten edessä toisen nolaamista. Tähän lukeutuu myös sukulaisten ja ystävyys suhteiden

mitätöinti ja henkilön eristäminen näistä kokonaan. Tähän liittyy myös aiemmin mainittua pu-
keutumisen ja menoihin liittyvää kontrollointia sekä taloudellista hyväksikäyttöä tai -alasta-
mista. Henkiseen väkivaltaa liittyy aina jonkinlaista fyysistä väkivaltaa. Pelkästään väkivallalla
uhkailu aiheuttaa tuskaa ja pelkoa. Monet naiset ovat tällaista kohtelua kokeneet parisuhteissa,
mutta parisuhteissa tapahtuva väkivalta on moninaista. Parisuhdeväkivalta ei ole vain fyysistä
väkivaltaa vaan henkisen ja seksuaalisen väkivallan lisäksi kirjoon mahtuu myös taloudellinen,
sosiaalinen ja uskonnollinen väkivalta, jotka saattavat rajoittaa uhrin elämää.

3.3 Lähisuhdeväkivalta Suomessa

Suomi on lähisuhdeväkivallan tilastoissa Euroopan kärkimaita (Babovic, Malgesini & Sforza 2019,
17), henkisen väkivallan käyttö usein eskaloituu ajan myötä fyysiseksi väkivallaksi (Piispa 2006,
56) ja nämä tapaukset tulevat usein poliisin tai sosiaalityöntekijöiden tietoon (poliisi 2020).
Kuitenkin perheet, joissa henkistä väkivaltaa esiintyy ja jonka väkivallan kokijat kokevat olevan
jopa fyysistä väkivaltaa raskaampaa, jäävät tilastojen ulkopuolella. He eivät myöskään saa
apua, koska henkisen väkivallan kokijat eivät välttämättä myöskään itse tunnista sitä, joten
työntekijöiden on myöskin sitä vaikea havaita.

Lähisuhdeväkivaltaa on tilastoitu Suomessa jo pitkään. Viranomaisten tietoon tulleiden tapaus-
ten mukaan suomessa lähi- tai perheväkivallan uhriksi on joutunut vuonna 2019 10 600 ihmistä,
uhreista 76,8% ovat naisia ja 24,6% lapsia tai nuoria, eivät vielä täysi- ikäisyyttä saavuttaneita.
Miehiä epäiltyinä väkivallan tekoihin on ollut 78,2%. Yksi merkittävä tieto on, että vuonna 2009
viranomaisten tietoon tulleita lähi- ja perhesuhdeväkivalta tapauksia on ollut 5809, tapausten
määrä on siis melkein tupalaantunut kymmenen vuoden aikana (kuvio 2) (Tilastokeskus 2020.)
Onkin hyvä pysähtyä miettimään, onko tapauksista ilmoitettu herkimmin viranomaisille tai vä-
kivalta tilanteita on ehkä osattu tunnistaa paremmin vai onko todella lähisuhdeväkivalta lisään-
tynyt näin radikaalisti? Selvää on, että edelleen on tapauksia, mitkä eivät koskaan tule viran-
omaisten tietoon, mutta mikä niiden määrä on ollut kymmenen vuotta sitte verrattuna tähän
päivään, sitä on vaikea arvioida.

Kuvio 2: Uhri ja epäilty (Tilastokeskus, 2020)

Eu Fundamental Rights Agency (FRA) on tehnyt vuonna 2014 laajan tutkimuksen 28:n Euroopan maahan, jossa on kartoitettu naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Tutkimukseen on vastannut yli 42 000 naista ja tutkimuksessa on kartoitettu naisiin kohdistuvaa fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa, lähisuhdeväkivaltaa, vainoamista sekä lapsena koettua väkivaltaa. Suomalaisista naisista 46,7% oli kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Suomi on toisena tilastoissa heti Tanskan jälkeen, jossa 52,2% naisista oli vastannut myöntävästi samaan kysymykseen. Puolassa vastaavasti on raportin mukaan vähiten väkivaltaa naisia kohtaan, 18,6% vastaajista oli myöntänyt kokeneensa väkivaltaa 15 ikävuoden jälkeen. Henkistä väkivaltaa nykyisen tai edellisen kumppanin toimesta on kokenut vastaajista 53% Suomalaista naista. Henkisen väkivallan tilastoissa Suomi on kolmas, kärkisijaa pitävät yhdessä Tanska ja Latvia 60% tuloksella. (Babovic, Malgesini & Sforza 2019, 16-19.)

Tilastoissa on myös kysytty kuinka yleistä naiset ajattelevat lähisuhdeväkivallan olevan omassa kotimaassaan, yllättävää olivat vastaukset, joiden perusteella juuri Tanskalaiset ja Suomalaiset, joissa lähisuhdeväkivaltaa esiintyy eniten, olivat vastanneet, ettei heidän kotimaassaan perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa juuri esiinny. Vain 6% Suomalaisista vastaajista oli sitä mieltä, että lähisuhdeväkivaltaa esiintyy Suomessa paljon, vaikka kuitenkin tilastollisesti enemmän kuin joka toinen vastaajista oli kokenut vähintään henkistä väkivaltaa parisuhteessa. (Babovic, Malgesini & Sforza 2019, 21.)

3.4 Auttamisen käytäntöjä

Avun hakemisella on uhrille suuri kynnys. Parisuhdeväkivalta sekä lähisuhdeväkivalta on arka aihe, johon voi uhrin olla vaikeaa saada apua, kun hän on itse uhrin otteessa. Tähän voi liittyä

myös monet muut tekijät esimerkiksi taloudellinen pärjääminen yksin tai kuinka väkivallan tekijä tulee reagoimaan. Suomessa on havahduttu vasta myöhemmin avun hakemisen kehittämiseen sekä auttamiskäytännöt itsessään nousseet esiin myöhemmin 1990-luvulla, samoin auttamistyön kehittämiseen liittyvät ideat. Tämän takia naisten avun hakemisesta parisuhdeväkivaltaan tulee tietoon erittäin vähän. (Kaittila 2017, 89.)

Parisuhteessa tapahtuvalle väkivallalle on kuitenkin ominaista jatkua sekä olla toistuvaa. Akuuttia väkivallantekoon auttaa virkavalta. Yksinään pahoinpitely tarkoittaa ruumiillista sattuttamista, mutta myös henkinen väkivalta pitkään jatkuneena voi aiheuttaa psyykkisen terveyden vaurioitumista (Kiesiläinen & Kainulainen 2006, 116-117.)

Siukola (2014, 28-29) viittaa Piispa ym. (2006), että väkivallan uhrit useimmiten hakeutuvat hakemaan apua terveydenhuollosta. Syynä avun hakemiselle on vammat, unettomuus, ahdistus sekä masennus. Todella harva kykenee itse väkivaltaan hakemaan apua. Sosiaali- ja terveydenhuollossa ei osata välttämättä kysyä väkivallasta asiakkaalta, vaikka väkivallan merkit olisivat todella selkeät. Väkivallan tunnistamisen puutteen takia se on riski hoidon onnistuvuudelle sekä itse asiakkaan turvallisuudelle. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos painottaa Siukolan mukaan lähisuhdeväkivallan systemaattista kartoitusta osana väkivallan tunnistamista. Suodatin- sekä kyselylomakkeet ovat tässä tilanteessa suuressa roolissa, kun kartoitetaan asiakkaan tilannetta. Kartoitus on hyvä väline pari- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen etenkin, kun väkivallan merkit eivät ole selkeät tai ole nähtävillä. WHO:n terveydenhuolto povaa Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen antamaa ohjetta rutiininomaisesta väkivallasta kysymisestä. Tärkeää on, että kysyminen on tarvittaessa itsessään väliintulo, voidaan jakaa tietoa väkivallasta, kysyminen on tasapuolista kaikin puolin sekä työntekijälle syntyisi tästä kysymisestä rutiini, jotta asiakas ei koe itseään erityiseksi siinä tilanteessa. Arviointi prosessia väkivallasta tarvitaan silloin, kun asiakkaalle tehdään kartoitusta koskien päihteidenkäyttöä tai mielenterveyteen liittyviä häiriöitä.

Tärkeää on ammattilaisena kysyä väkivallasta suoraan, kuten yllä on mainittu, kysyminen on itsessään väliintulo väkivallalle. Tärkeää on myös rakentaa luottamusta, jotta tarvittaessa asiakas voi palata takaisin ammattilaisen luokse.

Mieli ry (2021) toteaa, että väkivaltaa koskevat taustat ovat aina erilaisia, mutta kaikkeen väkivaltaan on mahdollista saada apua. Nykyään väkivaltaa saa apua monelta taholta, kuten julkisista palveluista: rikosuhripäivystys ja poliisi ja kolmannen sektorin palvelut pitävät sisällään muun muassa erilaisia puhelin kuin nettipalveluja sekä nettiturvakoteja, joissa voi ottaa yhteyttä ammattilaiseen tarvittaessa. Valtakunnallinen ja maksuton nollalinja auttaa puhelimen välityksessä kaikkiin väkivalta tilanteisiin. Mannerheimin lastensuojeluliitto tarjoaa myös palvelua ja apua lapsille ja nuorille kuin myös. Ulkomaalaisille löytyy myös apua SOS-kriisikeskuksesta ja Monika Naiset liitosta. Heitä auttaa tarvittaessa myös väestöliiton puhelinneuvonta.

3.5 Sukupuoli ja väkivalta

Voidaan ajatella, että lähisuhdeväkivalta on tietyllä tavalla sukupuolittunutta, ovathan valta-osa lähisuhdeväkivallan uhreista naisia. Yksi ongelmekijä on yhteiskunnassa vallitsevat normit sukupuolirooleista. Sukupuoleen kohdistuvat asenteet ja oletukset ohjaavat meidän tapaamme ajatella. (Lidman 2015, 11.) ”Pojat on poikia” on varmasti sanonta mitä kuulee edelleen, miesten ei kuulu näyttää tunteita, pitää olla kova ja kannatella perhettä, naisen paikka on kodin ja hellan välissä. Nämä ovat iskostuneet syvälle Suomalaisilla ja ne ohjailevat sitä, miten me kohtaamme toisia ja miten reagoimme eri tilanteisiin.

Vielä 1800- luvulla naisten on odotettu elävän tiukasti oman sukupuoliroolin mukaan. Kunniallisen naisen piti elää toisten odotusten mukaan, hänen piti olla neitsyt, saada lapsia miehelleen, olla hyvä äiti ja harras leski. Naisen moraaliton käytös tuotti häpeää perheelle ja suvulle. Miesten tuli tuki täyttää oma maskuliininen roolinsa, tehdä töitä ja olla perheen pää. Molemmat sukupuolet ovat näin olleet sukupuolirooliensa vankeja. (Lidman 34.)

1960- luvulla erilaiset naisaktivistien liikkeet ovat olleet aktiivisia ja naisten aseman parantamiseksi yhteiskunnassa. Tällöin on myös ensi kertaa havahduttu siihen, että naiselle suurin riski joutua väkivallan uhriksi on oma koti. Tällöin eli vielä ajatus siitä perhe- ja lähisuhdeväkivalta oli alempien sosiaaliluokkien ongelma. Nykyisten tietojen valossa maailman ensimmäinen turvakoti on perustettu Englantiin vuonna 1971, pian tämän jälkeen naisliikkeiden ansiosta turvakoteja alkoi ilmestyä myös muualle Eurooppaan. Turvakotien toiminnan myötä havaittiin myös pian, että lähisuhdeväkivalta oli kaikkien sosiaaliluokkien ongelma. Turvakoteihin tuli naisia lapsineen kaikista sosiaaliluokista. Suomessa ensimmäisen kerran turvakoti toimintaa on ollut Turussa vuonna 1978 ensikodin yhteydessä. (Ruohonen 2006, 10-12.)

Vielä tänäkin päivänä monissa kodeissa on vahvat roolit kotitöistä ja lastenhoidon jakamisesta, näistä riitelemisen onkin yleisimpiä riidan aiheita perheessä. Työnjako aiheuttaa helposti myös ristiriidan, sillä vaikka koti olisin lain mukaan molempien osapuolten, usein nainen on se kuka päättää kodin asioista, näin ollen nainen hallitsee ja on kotona vallassa. Koska miehet kokevat, ettei heillä ole sanavaltaa omassa kotona, pakenevat he omiin harrastuksiin ja kavereiden kanssa rientoihin. (Notko 2000, 27.)

4 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoitteet ja tutkimuskysymys

Tavoitteenamme on lisätä tietoa henkisestä väkivallasta, auttaa sen tunnistamisessa sekä avata henkisen väkivallan muotoja näkökulmana parisuhteissa tapahtuva väkivalta sekä tuoda esiin väkivallan aiheuttamia vaikutuksia. Toivomme, että saamme lisättyä tietoa aiheesta siten, että se voi ennaltaehkäistä tilanteita, joissa henkinen väkivalta on vaarassa eskaloitua fyysiseksi väkivallaksi. Edellä mainitun lisäksi tuomme esiin väkivallan käsitteen ja tarkastelemme parisuhdeväkivaltaa sukupuoliroolien kautta. Haluamme tuoda tietoa väkivallan monimuotoisuudesta ja sen vaikutuksista niin psyykkiseen kuin fyysiseen hyvinvointiin.

Opinnäytetyössämme on tarkoituksena tuoda esiin parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa sekä helpottaa sen tunnistamista parisuhdeväkivallan näkökulmasta, joka käsittää puolisoiden kesken tapahtuvan väkivallan ja lisätä työntekijöiden tietoutta aiheesta. Haluamme tuoda esiin miesten ja naisten väkivaltakokemusta sekä painottaa henkisen väkivallan merkitystä osana parisuhdeväkivaltaa. Nostamme esiin henkisen väkivallan muotoja ja sen tunnistamista osana parisuhteissa tapahtuvaa väkivaltaa sekä lisäksi avata väkivallan kokijan auttamiseen liittyviä käytäntöjä. Opinnäytetyöllämme haluamme tuottaa kirjallisuuskatsauksen avulla tarvittavaa tietoa henkisestä- ja parisuhdeväkivallasta. Tämän lisäksi haluamme tuoda tietoa väkivallan vaikutuksista fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin.

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset olivat mitä henkinen väkivalta on. Tällä kysymyksellä halusimme tutkia henkistä väkivaltaa ja sen erilaisia muotoja sekä moninaisuutta. Halusimme myös tietoa, kuinka paljon henkistä väkivaltaa esiintyy sekä millaisia vaikutuksia sillä on koettuun hyvinvointiin. Parisuhdeväkivallan näkökulmasta tutkimuskysymyksenä oli, millaista henkistä väkivaltaa koetaan parisuhteissa.

Opinnäytetyöhön valituilla tutkimuksilla tuodaan esiin henkisen väkivallan yleisyyttä ja piirteitä. Henkinen väkivalta on monimuotoista ja pitää sisällään monenlaista henkistä pahoinpitelyä. Vaikka opinnäytetyön tarkoitus on tuoda henkisen väkivallan merkkejä ja tunnistamisen helpotusta ammattilaisille, antaa se myös avaimia tunnistaa väkivaltaa myös yksityishenkilöille.

4.1 Kirjallisuuskatsaus menetelmänä

Kirjallisuuskatsaus ei ole ainoastaan tutkiva vaan kirjallisuuskatsauksen avulla etsitään jo olemassa olevaa tietoa ja käsitellään sen laajuutta. Kirjallisuuskatsauksella haetaan vastausta tutkimuskysymyksiin. Kirjallisuuskatsauksen avulla saadaan tietoa millaisia tutkimuksia aiheesta aiemmin tehty sekä tutkimustuloksia ja erilaisia näkökulmia mistä tutkimusta on tehty. Tarkoituksena on kuitenkin saada vastaus tutkimuskysymykseen/kysymyksiin. Kirjallisuuskatsaus toimii osana opinnäytetyötä, esitelmä tai artikkeli tai koko opinnäytetyön muoto. Kuvailevia kirjallisuuskatsauksia on tehty eri ammattikorkeakouluissa ja ylemmissä ammattikorkeakouluissa on käytetty integratiivisia sekä systemaattisia kirjallisuuskatsauksen menetelmiä hyödyksi (JAMK.)

Kirjallisuuskatsaus auttaa lukijaa luomaan aiheeseen tarkan kuvauksen ja teoria pohjan. Kirjallisuuskatsaus tyypeistä tämä katsaus on kuvaileva. Muita kirjallisuuskatsaus tyypejä ovat kuvailevan lisäksi systemaattinen kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on näistä tyypeistä väljin sekä sen pyrkimys on kuvata ilmiötä laajasti. Systemaattisessa kirjallisuuskatsauksessa tarkoitus on esittää tuloksia tiiviisti, tarkastella hypoteeseja tarkasti sekä arvioida tulosten johdonmukaisuutta. Meta-analyysin valitut tekstit luetaan huolella ja avataan ja verrataan keskenään tarkasti. Tutkimusten tuloksista etsitään enemmän

yhtenäisyyttä ja päätelmät tehdään jo olemassa olevien tutkimusten mukaan. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus on myös yleisimmin käytetty. Kuvailevan kirjallisuuskatsauksen tarkoitus on esittää laaja-alaisesti aihetta, mutta se on kuitenkin väljempi kuin muut kirjallisuuskatsausmenetelmät. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus voidaan jakaa kahteen osaan, narratiiviseen ja integroivaan. Tämä kirjallisuuskatsaus kuvaa aihetta narratiivisessa näkökulmassa. Narratiivisessa kirjallisuuskatsauksessa on tarkoitus kuvata aihetta mahdollisimman laajasta näkökulmasta ja keskittyään aihetta koskevaan historiaan. Integroiva kirjallisuuskatsaus on aihetta monipuolisesta kuvaava. (Energiaa, 2021).

Kirjallisuuskatsauksen suunnittelu ja toteutus alkoi tutustumalla eri hakukoneisiin, erilaisten hakusanojen kautta löysimme paljon aiheeseen liittyvää tutkimustietoa ja artikkeleita (Taulukko 1).

Hakusanat:	Tietokannat:	Sisäänottokriteerit	Ulossulkemiskriteerit
Psyykinen väkivalta	Google scholar	Tutkimukset julkaistu 2011-2021	2010 ja vanhemmat julkaisut
Henkinen väkivalta	Finna	Vain suomen ja Englannin kieliset	Vieraskieliset (pl. Englanti)
Lähisuhdeväkivalta	Online library wiley	Tieteellinen tai tutkimus/ artikkeli	Amk- opinnäytetyöt
Parisuhdeväkivalta	Julkari	Ammattilaisen näkökulma	Ei tieteelliset artikkelit
Perheväkivalta	Duadecim	Sähköisessä muodossa oleva julkaisu	Ei sähköiset julkaisut
Domestic violence			
Psychological violence			
Mental abuse			

Taulukko 1: Opinnäytetyön suunnittelu

Kirjallisuuskatsaukseen valitut materiaalit rajattiin aiheen, vuosiluvun sekä tiedonlaadun perusteella. Näiden laatuperusteiden ja materiaalin haun jälkeen, saimme tietoa ensin ilmiönä. Tärkeää oli, että aiheesta ollut tieto perustuisi tehtyihin tutkimuksiin, jotka jäljittelivät samanlaista tutkimuskysymystä kuin meillä. Kun olimme saaneet tietoa aiheesta ilmiöstä, siirsimme tutkimukset sopivan aiheen alle, henkinen väkivalta tai parisuhdeväkivalta. Tietoa väkivallasta ja sen monimuotoisuudesta löytyi paljon, mutta rajasimme aiheita löytyneen tiedon ja työntekijöiden kanssa tehdyn kartoituksen avulla parisuhdeväkivaltaan ja sen eri muotoihin sekä nostamme erikseen tarkasteluun henkisen väkivallan osuuden väkivallan muodoista. Opinnäytetyön tutkimusten analyysi perustui ensin aineiston tyypittelyyn eli etsimme ja analysoimme tutkimuksia parisuhdeväkivallan ja henkisen väkivallan näkökulmasta. Tyypittelyn lisäksi aineiston analysointiin käytimme teemoittelua, jonka tarkoitus oli jakaa tutkimuksia eri

osioihin henkiseen väkivaltaan, lähisuhdeväkivaltaa sekä parisuhdeväkivaltaan. Lähisuhdeväkivalta tutkimuksia otimme mukaan myös sen takia, että lähisuhdeväkivalta kattaa myös parisuhdeväkivallan käsitteen. Tutkimuksissa oli usein nostettu esiin lähisuhdeväkivalta ja sitä kautta otettu parisuhdeväkivalta näkökulma. Teemoittelu sopi itsessään aineiston analysoimiseen, koska väkivallasta itsestään löytyi paljon tutkimuksia sekä teemoittelun kautta löysimme kirjallisuuskatsaukseen sopivia tutkimuksia sekä henkisestä väkivallasta sekä parisuhdeväkivallan monimuotoisuudesta.

5 Pari- ja lähisuhdeväkivallan ilmiöt

Pari- ja lähisuhdeväkivallan ilmiöitä on tutkittu paljon sekä henkisen väkivallan seurauksia ja sen esiintymistä ja näiden yhteisvaikutuksia väkivallan kokijan hyvinvointiin. Tähän työhön valikoitui Keski-Suomen sairaanhoitopiirissä eroiskoissairaanhoidon potilailla teetetty tutkimus, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin henkilöstöltä kerätty terveys- ja työhyvinvointikyselyn tulokset, Differentiation Among Types of Intimate Partner Violence: Research Update and Implications for Interventions, oikeuspoliittisen laitoksen tutkimus naisiin kohdistuneesta väkivallasta sekä Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä toimivan Euroopan Kriminaalipoliitiikan instituutin tutkimus miesten kokemasta väkivallasta suomessa.

5.1 Henkisen väkivallan vaikutukset hyvinvointiin

Vuonna 2014 teetetyssä kyselyssä on kerätty Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuuluvilta tiedoita heidän kokemastaan lähisuhdeväkivallasta. Kyselyyn on vastannut lähes 2000 henkilöä, kyselyssä oli käytetty erityistä MHC-SF mittaria, jossa on kartoitettu tunne-elämän hyvinvointia, sosiaalista hyvinvointia sekä psykologista hyvinvointia. Tutkimukseen vastaajista vähiten oli koettu seksuaalista lähisuhdeväkivaltaa, jota oli kokenut 5,3%, fyysistä lähisuhdeväkivaltaa oli kokenut 17,8%, kun taas henkistä lähisuhdeväkivaltaa oli kokenut 35,6%. Tutkimustietojen läpikäynnissä havaittiin, että niillä ketkä olivat kokeneet henkistä lähisuhdeväkivaltaa, oli myös vahvasti heikompi koettu hyvinvointi ja se tuli ilmi kaikilla mittarin osa-alueilla. Tutkimustulokset vahvistavat myös aiempien tutkimusten tuloksia siitä, että henkisen lähisuhdeväkivallan vaikutukset ovat tuhoisampia, kuin muiden lähisuhdeväkivallan muodot. Henkinen lähisuhdeväkivalta ja sen pitkäaikaiset vaikutukset pitäisikin ottaa osaksi sekä kliinisiä tutkimuksia että työhyvinvointi kyselyitä. Tutkimuksessa havaittiin myös, että lähisuhdeväkivallalla on hyvin erilaiset vaikutukset riippuen väkivallan kokijan sukupuolesta, tästä aiheesta ei ole kuitenkaan vielä riittävästi tutkimustietoa. (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 113-116.)

Lähisuhdeväkivalta vaikuttaa negatiivisesti sekä väkivallan tekijän että kokijan elämään, mutta se kuormittaa myös yhteiskuntaa kerryttämällä terveydenhoidollisia kuluja. WHO:n tekemän tutkimuksen mukaan naisten kokema lähisuhdeväkivalta vaihtelee suuresti, joidenkin tutkimusten mukaan sukupuoli ei tuo merkittävää eroa tutkimuksen tuloksiin. Yksi asia kuitenkin yhdistää, naiset tuntuvat kokevan enemmän fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa, kun miehet taas

kokevat enemmän henkistä väkivaltaa. Suomessa 17% naisista on ilmoittanut kokeneensa lähisuhdeväkivaltaa nykyiseltä kumppanilta, miehistä vastaavasti 16%, kun ex kumppanin taholta naisista jopa 44% ja miehistä 22% on kokenut lähisuhdeväkivaltaa. (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 114.)

Lähisuhdeväkivallan seuraukset ovat moninaiset. Oma terveys koettiin hatarana, elämänlaatu heikompana sekä terveystalvueluita käytettiin enemmän. Fyysisten haittojen lisäksi lähisuhdeväkivaltaa kokeneet ilmoittavat kärsivänsä erilaisista ruumiillisista oireista. Psykososiaaliset oireet olivat mm. ahdistus, unettomuus, sosiaalinen kyvyttömyys. Yli puolet lähisuhdeväkivaltaa kokeneista oli kokeneista kärsi myös mielenterveysongelmia, kuten masennuksesta sekä traumaperäisestä stressihäiriöstä, monesti näistä kärsittiin myös yhtä aikaa. Henkisen, fyysisen ja seksuaalisen lähisuhdeväkivallan muodoista henkinen väkivalta oli ainoa, jolla oli yhteys masennukseen. Tutkimuksissa on myös havaittu, että lähisuhdeväkivallan kestolla ei välttämättä ole yhteyttä terveyshaittojen laatuun, sillä myös kerran tapahtuneella lähisuhdeväkivallan kokemuksella voi olla pitkäaikaisia terveyshaittoja. (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 113.)

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin teettämän MHC-SF mittaristossa on pisteytetty kysymykset, niin että vastaajien hyvinvointi voidaan luokitellaan vastausten perusteella kukoistavaksi, keskimäärin mieleltään terveeksi tai riutuvaksi. Vastaajia kyselyyn oli tullut yhteensä 1952 kpl, heistä 86% oli naisia ja 14% miehiä. Ikäjakauma oli 30-60 vuotta, mutta eniten vastaajista oli 41-60 vuotiaita, joita oli jopa 61%. (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 116.)

Seksuaalista väkivaltaa oli koettu vähiten, kun henkisen lähisuhdeväkivallan osuus oli suurin (Taulukko 2). Yleisesti naisella oli lähisuhdeväkivalta kokemuksia miehiä enemmän. Henkisen lähisuhdeväkivallan kokemus heikensi vastaajien hyvinvointia, 3,5% vastaajista oli hyvinvoinniltaan riutuvia, 28,4% olivat keskimäärin mieleltään terveitä ja 68,1% kukoistavia (Taulukko 3) Huomiota kannattaa kiinnittää siihen, että vastaavat luvut vastaajilta, jotka eivät olleet kokeneet ollenkaan henkistä lähisuhdeväkivaltaa olivat 0,8%, 24,2% ja 75%. Tilastoissa näkyy siis merkittävä ero lähisuhdeväkivallan koneitten välillä, toisaalta taas ero näkyi vain naisten kohdalla.

Lähisuhdeväkivallan tyyppi	Kaikki vastanneet (N = 1 952)	Naiset (N = 1 684)	Miehet (N = 268)
Henkinen	35.6 %	37.9 %	20.5 %
Fyysinen	17.8 %	19.4 %	8.2 %
Seksuaalinen	5.3 %	6 %	0.7 %

Taulukko 2: Lähisuhdeväkivalta tyyppi (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 117.)

	Riutuva	Keskimäärin mieleltään terve	Kukoistava
Henkistä lähisuhde- väkivaltaa kohdanneet			
Koko aineisto (N = 649)	3.5 % ***	28.4 % ***	68.1 % ***
Naiset (N = 603)	3.5 % **	27.4 % ***	69.2 % ***
Miehet (N = 46)	4.3 %	41.3 %	54.3 %

Taulukko 3: Henkistä lähisuhdeväkivaltaa kohdanneet (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 117.)

Henkisen väkivallan vaikutukset näkyivät jokaisen mittarin osa-alueella, sekä tunne-elämän että sosiaalisen hyvinvoinnin mittareilla oli nähtävissä huonoksi koettua hyvinvointia, verrattuna henkilöihin, jotka eivät olleet kokeneet henkistä lähisuhdeväkivaltaa ollenkaan. Tämän lisäksi henkisellä lähisuhdeväkivallan kokemuksella oli yhteys huonontuneeseen psykologiseen hyvinvointiin, joskin tämä yhteys näkyi vain naisilla. (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 118.)

Tutkimuksessa todettiin, että lähisuhdeväkivallan muoto vaikuttaa suuresti väkivallan kokijan hyvinvointiin. Henkisellä väkivallalla on merkittävä ero psykososiaaliseen hyvinvointiin verrattuna muihin lähisuhdeväkivallan muotoihin. Osittain eroa voi selittää se, että henkinen väkivalta vaikuttaa vahvasti kokijan minuuteen ja näin ollen sillä on pidempiaikaisia vaikutuksia. Fyysistä lähisuhdeväkivaltaa kokijat tuovat usein esiin juuri henkisen väkivallan aspektin, eri lähisuhdeväkivallan muodot kulkevatkin usein käsi kädessä, eikä parisuhteessa ole välttämättä selvästi vain yhtä väkivallan muotoa. Toinen selittävä tekijä voi olla se, että henkistä väkivaltaa esiintyy usein tiheämmin parisuhteessa kuin fyysistä väkivaltaa, henkiseen väkivaltaan ei myöskään haeta niin usein apua sillä sen ei ajatella olevan niin haitallista. Mielenkiintoinen nosto tutkimuksesta on myös se, että miehiin näyttäisi vaikuttavan voimakkaammin fyysisen ja seksuaalinen väkivalta ja naisiin taas henkinen, joskin on hyvä muistaa, että tutkimukseen osallistuneista oli hyvin pieni osa miehiä. (Hallman-Keiskoski, Holma & Siltala 2014, 118-119.)

5.2 Henkisen väkivallan ilmeneminen

Lähisuhdeväkivallan kokijoilla on riski joutua vakavan vammautumisen tai väkivaltaisen kuoleman kohteeksi. Yhdysvalloissa teetetyn tutkimuksen mukaan potilaista ketkä olivat kuolleet lähisuhdeväkivallan seurauksena, 44% oli käynyt ensiavussa kumppanin tuottaman vamman takia kahden vuoden aikana ennen kuolemaansa, heistä 93% oli käynyt ensiavussa vähintään yhden kerran lähisuhdeväkivallan takia. Naiset keitä oli pahoinpidelty aiemmin, hakivat kolme kertaa useammin apua verrattuna naisiin, ketkä eivät olleet kokeneet väkivaltaa. Suomessa Kuusankosken aluesairaalaassa päivystykseen hakeutuneista pahoinpitelyn uhreista naisilla 34%:lla pahoinpitely oli tapahtunut kotona, kun taas miehillä vastaava luku oli 8%. Naisilla 45,7% väkivallan tekijä oli ollut nykyinen kumppani, kun miehillä 5,4% tapauksista oli ollut nykyisen kumppanin tekemä. (Holma, Husso, Laitila, Merikanto, Mäntysaari, Notko. & Virkki 2011.)

Lähisuhdeväkivalta on yhdistetty mm. ennenaikaisiin kuolemiin, keskenmenoihin, itsemurhiin, posttraumaattiseen stressiin, paniikkikohtauksiin, syömishäiriöihin ja päihteiden väärinkäyttöön. Tilanne, jossa henkilö elää lähisuhdeväkivallan vallitessa, on hyvin moninainen, se aiheuttaa moninaisia fyysisiä ja psyykkisiä oireita ja näin ollen kuormittaa myös sairaanhoitopalveluita. Yhden Suomalaisen tutkimuksen mukaan 43,5% naisista ilmoitti kokeneensa joko vähintään kerran joko seksuaalista tai fyysistä väkivaltaa tai näillä uhkailuja 15 ikävuoden jälkeen. Tutkimuksessa lähisuhdeväkivallan seurauksena vastaajat ilmoittivat kokevansa vihaa, häpeää, pelkoa ja masennusta. Vastaajien psykosomaattisia oireita olivat erilaiset kivut ja säryt, vatsavaivat, jäsenten puutuminen, sydämen tykytys, huimaus ja hikoilu ilman erityistä syytä. Psykkisistä oireista vastaajat olivat listanneet yllätyksellisuuden, muistin ja keskittymiskyvyn heikkenemisen, hermostuneisuuden ärtyneisyyden, masennuksen sekä aloitekyvyttömyyden. (Holma ym. 2011.)

Keski-Suomen keskussairaalan synnytysosaston, päivystyksen ja psykiatrisen sairaanhoidon potilaille teetettiin tutkimus, jossa pyrittiin selvittämään lähisuhdeväkivallan yleisyyttä, väkivallan muotoja ja säännöllisyyttä sekä hoidon tarvetta. Tutkimukseen osallistui yhteensä 530 potilasta, tutkimukseen osallistuneet työntekijät olivat saaneet potilaiden hoidontarpeen arvioimiseksi sekä taustatietojen keräämiseksi suodatin- ja kartoituslomakkeita. Lomakkeissa kartoitettiin potilaiden kokemaan fyysistä- tai henkistä väkivaltaa tai kaltoinkohtelua, joka vaikuttaa alentavasti potilaan hyvinvointiin tälle hetkellä tai aiemmin elämässä. Myöntävän vastauksen jälkeen on esitetty lisäkysymyksiä lasten läsnäolosta, avuntarpeellisuudesta sekä jatkohoidosta. Lisäkysymyksiä on esitetty 61:lle potilaalle, kaikki potilaat eivät halunneet vastata jatkokysymyksiin vaikka elivät sillä hetkellä parisuhteessa, missä oli väkivaltaa. (Holma ym. 2011.)

Jokaisesta kartoitetussa potilasryhmässä esiintyi lähisuhdeväkivaltaa, eniten sitä esiintyi kuitenkin potilailla, jotka olivat psykiatrisella osastolla. Lähestulkoon kuitenkin jokainen jatkokyselyyn vastanneista oli sanonut kokeneensa henkistä väkivaltaa, fyysistä väkivaltaa oli kokenut 46,2-70% ja seksuaalista väkivaltaa 25-35,8% potilasryhmästä riippuen. Erityisesti naiset olivat ilmoittaneet lähisuhdeväkivallan vaikuttaneen negatiivisesti omaan koettuun hyvinvointiin ja elämänhallintaan. (Holma ym. 2011.)

Eri potilasryhmien välillä nähtiin myös eroja siitä, milloin väkivallan teot olivat tapahtuneet ja kuka väkivallan tekijä oli ollut. Synnytysosastolla naiset olivat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa jossain vaiheessa aikuisikää, psykiatrisen osastolla potilaat olivat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa sekä viime aikoina, että kuluvan vuoden aikana, heistä 60% ilmoitti myös että väkivallan tekoja oli ollut toistuvasta viimeisen vuoden aikana. Päivystykseen tulleista tutkimukseen osallistuneista potilaista puolet oli kokenut lähisuhdeväkivaltaa viimeisen vuorokauden aikana. Hoitajien arvioiden mukaan päivystysosastolla 75% potilaista, kelle teetettiin jatkokysely oli huomattava turvallisuuteen ja hyvinvointiin liittyvä uhka, synnytysosastolla määrä oli 3,9% ja psykiatrisen osastolla 12,2%. Päivystysosaston ja synnytysosaston potilaista lähisuhdeväkivallan tekijä oli ollut joko entinen tai nykyinen kumppani, kun taas psykiatrisen osaston potilaista väkivallan

tekijä oli ollut useimmin oma huoltaja. 17,5-37,5% tapauksista lähisuhdeväkivallan tekijä oli ollut sen hetkinen kumppani. (Holma ym. 2011.)

61:stä vastanneista 11 oli ilmoittanut, että väkivalta tilanteessa oli ollut lapsia paikalla. Lapset olivat altistuneet eri tavoin väkivallalle, osa oli nähnyt väkivallan teon, osa kuullut ja osa joutunut myös väkivallan kohteeksi. Tapausten selvityksessä tehtiin kolmessa tapauksessa uusi lastensuojeluilmoitus, mutta sosiaalityöntekijät olivat katsoneet, että heillä oli jo tieto asiasta eikä siitä seurannut toimenpiteitä lastensuojelun puolesta. (Holma ym. 2011.)

Tämän tutkimuksen mukaan lähisuhdeväkivallan kokemukset ovat kaikista yleisempiä psykiatrisen potilailla. Lähisuhdeväkivalta kokemuksia oli kuitenkin kaikissa potilasryhmissä ja sekä potilaiden ja työntekijöiden arvioiden mukaan lähisuhdeväkivallan kokemukset vaikuttivat negatiivisesti hyvinvointiin. Huomattavaa oli myös, että fyysisen ja henkinen väkivalta oli usein liitoksissa toisiinsa ja se oli myös toistuvaa. Tutkimukseen osallistuvat työntekijät olivat yllättyneitä lähisuhdeväkivallan laajuudesta, ilman kartoitus kysymyksiä suuren osa lähisuhdeväkivalta tapauksista olisi jäänyt huomaamatta. (Holma ym. 2011.)

Ihmiset, jotka kohtaavat lähisuhdeväkivaltaa kokeita ovat suuressa roolissa, osa väkivallan kokijoista saattaa hakea apua välillisiin oireisiin kuten masennukseen, ahdistukseen tai unettomuuteen. Lähisuhdeväkivallan jatkuminen altistaa vakavalle vammautumiselle ja lisää kuoleman riskiä, työntekijä joka ei tunnista lähisuhdeväkivaltaa puoltaa väkivallan tekijää ja vaarantaa väkivallan kokijan turvallisuuden. Mahdollisimman aikaisessa vaiheessa tunnistettu lähisuhdeväkivaltatilanne vähentää väkivallan teon uusiutumisen riskiä sekä vaikuttaa positiivisesti väkivallan kokijan eheytymiseen. (Holma ym. 2011.)

5.3 Parisuhdeväkivalta ja henkinen väkivalta

Kelly ja Johnson (2008) tutkimuksessaan luodun teorian avulla asettavat parisuhteessa tapahtuvan väkivallan neljään osioon, jotka ovat pakottamiseen ja kontrolliin perustuvaa väkivaltaa voidaan puhutella tässä yhteydessä parisuhdeterrorina, tilanneväkivalta, väkivaltainen vastustus sekä eron eskaloima väkivalta. Parisuhdeterrori eli pakottamiseen ja kontrollointiin perustuva väkivallanmuoto on tutkijoiden mukaan usein miespuoleinen, joka kohdistaa väkivaltaa naiseen. Muissa tyypeissä väkivallankäyttö on tasaisempaa. Parisuhdeterrorin käyttämä väkivalta ja on systemaattista, kontrolloivaa ja uhrin pelottelua. Siihen ei sisälly välttämättä ollenkaan fyysisiä väkivallan muotoa, vaikka se voisi olla tyyppillistä. Kyseessä on henkisen väkivallan käyttäjä, joka voi jatkaa myös eron jälkeen muun muassa vainoamisena. Tilanneväkivalta on taas parisuhdeväkivallan tyyppisin muoto, joka sisällyttää useimmiten yhden konfliktin aiheuttaman väkivalta tapahtuman. Se saattaa jäädä yksittäiseksi tapahtumaksi, mutta säännöllisyys on tälle muodolle myös mahdollista. Väkivaltainen vastarinta pitää sisällään väkivallan uhrin käyttämä itsepuolustus. Väkivalta väkivaltaa vastaan. Tästä tyyppistä usein naiset nousevat julkisuuteen, kun väkivallan käytöllä on toinen osapuoli kuollut. Eron käynnistävä väkivalta kertoo väkivalta tyyppin jo nimen alussa. Väkivalta eskaloituu erotilanteeseen ja ankara kontrollin

menetys tapahtuu. Tällainen tapahtuu usein jätetyn osapuolen toimesta ja se on nimenomaan eroon liittyvä väkivallan muoto, eli väkivaltaa parisuhteessa ei ole aiemmin ollut.

Alla esittelyssä (Kuvio 3) on Ellen Pencen ja Michael Paymarin (1993) kehittämä valta ja kontrolli kartta, jonka on suomentanut Perttu, S. Kartta pitää sisällään parisuhdeväkivallan erilaiset ulottuvuudet ja antaa kokonaiskuvausta kaikista väkivallan muodoista. Ympyrän ympärillä pyörivät muut väkivallan käsitteet, mutta kuvan tarkoitus on luoda visio, miten henkinen väkivalta toimii ja miltä se näyttää, kun se on väkivallan ydin ennen kuin muita väkivallan muotoja on kerennyt tulla mukaan parisuhteeseen. Aiemmin kuvailtu parisuhdeterrori toimii kuvan mukaisesti. Parisuhdeterrori käyttää henkistä väkivaltaa osana parisuhdetta ja sitä kautta luo painetta uhrin ympärille. Uhkailu väkivallasta usein parisuhdeterrorin osalta käy toteen.

Kuvio 3: Valta ja kontrolli

5.4 Naisiin kohdistuva väkivalta

Tässä tarkastellaan vuonna 2005 teetettyä tutkimusta naisiin kohdistuvista väkivallan teoista. Kyselyyn on vastannut yli 4000 naista ja tutkimuksessa on ollut mukana oikeusministeriö, sosi- aali- ja terveysministeriö, sisäasiainministeriö, rikosentorjunta neuvosto, Euroopan kriminaa- lipolittikan Instituutti, poliisiammattikorkeakoulu, oikeusministeriön oikeuspoliittinen osasto, oikeuspoliittinen tutkimuslaitos sekä tilastokeskus. Tutkimuksessa on käytetty vertailukohteena vuonna 1997 teetettyä vastaavanlaista tutkimusta, lukuja on vertailtu keskenään ja pyritty sel- vittämään naisiin kohdistuvan väkivallan määrän kehittymistä. (Heiskanen, Kääriäinen & Siren 2006.)

Poliisi ei pidä erillistä tilastoa väkivallan uhreiksi joutuneiden sukupuolen mukaan, tilastot ovat laadittu sellaisten tapausten perusteella, missä uhriksi joutunut on tehnyt rikosilmoituksen. Tilastoissa on eroteltu sekä perhe-, että parisuhdeväkivalta. Perheväkivalta on poliisin tilastoissa katsottu sellaiset tapaukset, missä väkivallan tekijä ja kokija asuvat samassa taloudessa sekä ovat lähisukulaisia, tässä tilastossa näkyvät myös entisten puolisoitten tekemät väkivallan teot. Parisuhdeväkivalta on puolisoitten välillä tapahtuvaa. Vuodesta 1997 vuoteen 2005 naisiin kohdistuva perheväkivalta on lisääntynyt 47% ja parisuhdeväkivalta 38%. Kaikista näinä vuosina tapahtuneista perheväkivaltatapauksista kohdistui naisiin 79% (Taulukko 4) ja parisuhdeväkivalta tapauksista 90%. Väkivallan tekojen nousuun voi olla useampikin syy, ihmiset saattavat ilmoittaa niistä herkemmin poliisille tai poliisin tekemä perheväkivaltatyö on lisännyt ilmoitusten määrää. Voi myös olla, että väkivallan teot ovat lisääntyneet vuosien saatossa. (Heiskanen 2006, 14.)

Vuosi	Perheväkivalta	Parisuhdeväkivalta
1997	2 178	1 556
1998	2 129	1 503
1999	2 221	1 594
2000	2 402	1 684
2001	2 532	1 766
2002	2 507	1 807
2003	2 801	1 956
2004	3 008	1 976
2005	3 195	2 153

Taulukko 4: Perhe- ja lähisuhdeväkivalta vuosien saatossa (Heiskanen 2006,14)

Piispa (2006, 49) on tarkastellut parisuhdeväkivallan taustatekijöitä. Sekä vuonna 1997 tehdyssä tutkimuksessa, että vuonna 2005 tehdyssä tutkimuksessa havaittiin, että opiskelijat, työttömät, nuoret sekä pienituloiset kokivat parisuhdeväkivaltaa muita useammin. 18-24- vuotiaista naisista 21% oli ilmoittanut kokeneensa parisuhdeväkivaltaa viimeisen vuoden aikana, koko parisuhteen aikana tästä ikäryhmästä 26% oli kokenut parisuhdeväkivaltaa. Alle 65- vuotiaista koko parisuhteen aikana väkivaltaa oli kokenut 18-22, kun 65-74- vuotiaista vain 10% oli kokenut parisuhdeväkivaltaa. Monet ulkomaiset tutkimukset tukevat sitä faktaa, että nuoremmilla on suurempi riski joutua parisuhdeväkivallan uhriksi.

Tutkimuksessa selviää, että väkivallan teot parisuhteessa alkavat usein lievemmällä väkivallan teoilla ja ne eskaloituvat ajan myötä. Sen lisäksi, että väkivallan teot muuttuvat vakavammiksi, usein myös väkivallan muodot muuttuvat, eikä väkivallan tekoja ole niin helppo rajata jonkun tietyn väkivallan muodon mukaan. Joskus pitkäänkin jatkunut väkivalta voi loppua, mutta toisaalta taas pitkään kestänyt fyysinen väkivalta voi muuttua ajan saatossa henkiseksi väkivalaksi, naisen kontrolloimiseksi ja alistamiseksi. Pitkään jatkuneessa väkivaltaisessa suhteessa esiintyi eniten henkisenä väkivaltana uhkailua väkivallan teoista ja se oli myös toistuvaa.

Tarkoituksena on pitää nainen pelon ilmapiirissä ja sellaisissa tilanteissa, missä fyysistä väkivaltaa on aiemmin ollut voi se myös helposti johtaa fyysisen väkivallan tekoon. (Piispa 2006, 56)

Miehet käyttävät naisiin usein henkistä väkivaltaa parisuhteissa, missä lähisuhdeväkivaltaa on esiintynyt. Puolisoon pyritään käyttämään erilaisia keinoja kontrolloimisen ja vallan käytön välineenä. Kontrolloimisen keinoihin on kuulunut usein naisen nimittelyä, nöyryyttämistä, mustasukkaisuutta, menojen rajoittamista, sosiaalisen piirin rajoittamista sekä tarve tietää kaikki puolison menoista ja liikkumisista. Miesten kontrollin käyttö oli suhteessa siihen, miten pitkään väkivallan tekoja oli ollut. Niissä parisuhteissa, missä väkivallan teot olivat olleet hiljattain alkanutta, oli kontrolloimisen tarve suurempaa. Vajaa kymmenesosa naisista ketkä olivat kokeneet kontrollointia miehensä puolesta, koki parisuhteensa laatua huonoa tai erittäin huonoa. Myös sellaisissa suhteissa, missä oli muunlaisia väkivallan tekoja vajaa kymmenesosa arvioi myös parisuhteen laadun huonoksi tai erittäin huonoksi. (Piispa 2006, 60-62.)

Tutkimuksen mukaan lähisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset kokivat monenlaisia psyykkisiä ongelmia kuten pelkoa, masennusta, painajaisia, itsetunnon laskua, somaattisia ja seksuaalisia ongelmia. Väkivallan tekojen jatkuessa uhrin oireet lisääntyvät ja syvenevät. Myös sellaisella naisille, ketkä olivat kokeneet väkivaltaa vain kerran parisuhteessa, esiintyi psykosomaattisia oireita sellaisia naisia enemmän ketkä eivät olleet väkivaltaisessa parisuhteessa. Psykosomaattisiin oireisiin kuuluivat jatkuvat säryt, jäsenten puuttuminen, sydämen tykytykset, huimaus ja runsas hikoilu ilman sen suurempia ponnisteluja. Tutkimustuloksissa erottui selvästi psyykkisten ja psykosomaattisten oireiden mukaan naiset ketkä olivat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa verrattuna heihin, jotka eivät olleet sitä kokeneet. Isoja eroja oireiden suhteen ei näkynyt siinä, miten kauan väkivallan teot olivat kestäneet. Naiset ketkä olivat kokeneet lähisuhdeväkivaltaa viimeisen vuoden aikana, olivat olleet yllätyttäneitä, hermostuneita, aloitekyvyttömiä, masentuneita sekä he kokivat yleisesti kaiken käyvän yli omien voimavarojen. (Piispa 2006, 69.)

5.5 Miehiin kodistuva väkivalta

Heiskanen ja Ruuskanen (2010, 14-21) nostavat esiin miehiin kohdistunutta väkivaltaa esiin tutkimuksessaan. Väkivaltatutkimuksessa tuodaan ilmi, että miehiin kohdistunut väkivaltaa kokeneita on ollut 15-vuotta täyttäneistä jopa 47 % ja väkivallalla uhkailua oli kokenut 40% miehistä. Näistä vastauksista myös viisi koski miehen kokemaan henkistä väkivaltaa. Parisuhdeväkivaltaa korostaen miehet kokivat tämän jälkeen vähemmän jälkiseurauksia kuin naiset. Parisuhdeväkivallan seuraukset näyttäytyivät miehillä vihana, masennuksena sekä järkytyksenä. Parisuhdeväkivaltaan liittyvä kontrolli on ollut naisilta miehiin kohdistuvaa mustasukkaisuutta eniten. Tutkimuksessa kuitenkin käy ilmi, että miesten kokema väkivalta on usein tuntemattoman ihmisen aiheuttamaa uhkaa. Tuntemattoman tekemä väkivalta oli useimmiten liikkumisen estämistä tai lyömistä. Parisuhdeväkivaltaa miehet kokivat samanlaista liikkumisen estämistä sekä

lyömistä, mutta myös niiden lisäksi kiinni tarttuminen ja entisen kumppanin tekemä väkivalta oli hiuksista repimistä sekä lyömistä.

Tutkimukseen osallistui 1918 miestä sekä 1283 naista. Tutkimus osoittaa, että myös miesten väkivaltakokemukset ovat yleisiä. 16 % miehistä oli tutkimushetkellä kokenut väkivaltaa tai sillä uhkailua (Heiskanen & Ruuskanen, 2010, 45 & 29). Tässä kannattaa ottaa huomioon, että väkivallalla uhkailu on osa henkistä väkivaltaa. Heiskanen ja Ruuskanen (2010, 45) nostavat esiin, että miehet kokevat parisuhdeväkivaltaa yhtä usein kuin naiset. Ainoana eroja oli parisuhdeväkivallan muodot, vaikka muuten luvut olivat yleisesti samalla tasolla. Naisille kuitenkin aiheutui väkivallasta enemmän vammoja kuin miehille. Tässä tutkimuksessa voitiin havaita, että naisille tuli kaksi kertaa enemmän vammoja väkivallasta kuin miehille sekä naisilla psyykkiset seuraukset väkivallasta olivat selkeästi suuremmat kuin miehillä. Kolmannes parisuhteissa olleista miehistä oli kokenut parisuhteessaan mustasukkaisuutta sekä kontrolloiminen tuli esille parisuhteissa väkivaltaa kokeneiden miesten osalta. Tutkimuksessa nousi esille, että kontrolloiminen piti sisällään ystävien tai sukulaisten tapaamisen rajoittamista sekä nöyryyttämistä ja nimittely nousi myös esille. Kumppani oli saattanut myös rajoittaa taloudellisesti eli estää rahan käyttöä. Heiskanen & Ruuskanen (2010, 47) viittaa Latuun (2007, 169) kertomaan, että naiset kohdistavat useimmiten väkivaltaa läheisiin sekä siihen vaikuttaa myös parisuhteen ongelmat.

Tutkimuksessa nousee myös esille päihteiden vaikutus väkivaltaan. Parisuhde ja väkivallan käyttö päihteiden vaikutuksen alaisena kääntyi, vaikka miehet usein käyttävät väkivaltaa päihtyneenä, olivat he kuitenkin myös uhreja. 40% miehistä osasi nimetä kumppaninsa olleen väkivaltainen päihteiden vaikutuksen alaisena. (Heiskanen & Ruuskanen. 2010, 36.)

Tutkimus osoittaa, että miehet kokevat väkivaltaa yhtä usein parisuhteessa kuin naiset. Miehille väkivaltakokemus kuitenkin uhkaa enemmän tuntemattoman tekemästä väkivallasta kuin parisuhdeväkivallasta. Tutkimusaineistossa sillä hetkellä miehistä 51% oli avoliitossa tai rekisteröidyssä suhteessa. 17% oli eli yhdessä kumppanin kanssa sekä 7% kertoi seurustelewansa. Kuitenkin 74% oli jonkinlaisessa parisuhteessa ja tutkimuksen tulokset rajoittautuivat sillä hetkellä parisuhteessa olleisiin miehiin. Kuitenkin väkivaltakokemus oli samanlainen kuin naisilla. (Heiskanen & Ruuskanen 2010, 17.)

6 Johtopäätökset

Tutkimukset osoittavat, että väkivalta alkaa usein pienillä asioilla ja sitä myötä se kehittyy ja eskaloituu fyysiseksi väkivallaksi. Kuten aiemmin on todettu henkinen väkivalta synnyttää pohjan fyysiselle väkivallalle ja fyysinen väkivalta saattaa muuttua jatkuvaksi. Englanninkielinen tutkimuksesta tehty kuitenkin osoittaa, että väkivalta voi olla kerta luontoista tai alkaa esimerkiksi eron aiheuttamana (Kelly & Johnson, 2008). Vaikka väkivaltakokemus on tapahtunut vain kerran, saattaa sillä olla pitempi aikaisia vaikutuksia.

Väkivaltaan liittyy useimmiten tunteet ja niiden kuohuminen osana tekoa. Valta ja kontrolliymyrä auttavat hahmottamaan väkivallan ulottuvuudet ja näyttää minkälaista parisuhdeväkivalta

ja lähisuhdeväkivalta on sisältäpäin. Siukola nostaa (2014, 31) esille kirjassaan viitaten Virkkiin ym. (2011), että lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen on hankalaa, koska aiheesta tiedetään vähän sekä lähisuhdeväkivallan vaikutuksista. Kuten yllä Siukola toteaa, lähisuhdeväkivaltaan on hankala puuttua. Lähisuhdeväkivalta sisältää henkistä väkivaltaa, kuten myös siihen liittyvä parisuhdeväkivalta. Toisen kontrollointi ja räiskyvä mustasukkaisuus kuuluvat henkiseen väkivaltaan. Tutkimuksissa tuli kuitenkin esille, että miehet sekä naiset kokevat väkivaltaa yhtä yleisesti, mutta väkivallan tekoon liittyy eroja. Väkivallan teko itsessään aiheuttaa tutkimusten mukaan naisille enemmän fyysistä sekä psyykkistäkin kärsimystä, toisin kuin miehille. Naisilla yleisimmin väkivallantekijä on ollut oma kumppani, kun taas miehillä se on tuntematon väkivallantekijä. Nuoret naiset ovat alttiimpia väkivallalle sekä myös huonotuloiset, opiskelijat ja työttömät nuoret.

Henkinen väkivalta yksinään ja osana parisuhdetta on tutkimusten mukaan yleistä. Useissa tutkimuksissa käsiteltiin fyysistä väkivaltaa henkisen väkivallan lisäksi. On huomattavaa, että henkisen väkivallan ja kontrollin avulla on tekijän helppo toteuttaa väkivaltaa piilossa, kun uhri itse pelkää kertoa tapahtuneesta väkivallasta. Henkinen väkivalta on syövyttävää ja useiden tutkijoiden ja väkivaltaa kokeneiden mielestä jopa pahempaa kuin fyysinen väkivalta. Sekä miesten, että naisten kokemassa väkivallassa kontrollointi on ollut suuressa roolissa. Kontrollin avulla on yritetty estää sukulaisten sekä ystävien tapaaminen. Henkinen väkivalta ja hyvinvointi tutkimuksessa tulee ilmi, että 35,6 % on kokenut henkistä väkivaltaa 17,8 % fyysistä väkivaltaa ja seksuaalista väkivaltaa 5,3 %. Tästä voidaan päätellä, että henkistä väkivaltaa on koettu eniten. Lähisuhdeväkivallan määrä on noussut huomattavasti ja vuosittain. Lähisuhde väkivallan seuraukset psykosomaattisia oireita aiheuttava ja ne lisääntyvät sekä syvenevät väkivallan jatkuessa. Lähisuhdeväkivallan kokijat ovat kokeneet väkivallan vaikuttaneen elämään negatiivisesti ja fyysisen väkivallan kokija hakeutuu helpoiten avun piiriin.

Auttamiseen koskevia käytäntöjä on erilaisia. Kävi ilmi, että moni hakee apua terveydenhuollon piiristä, mutta on myös muita tahoja jotka ovat erikoistuneet väkivaltatyöhön. Sairaanhoidajat Keski-Suomen keskussairaalassa toteutti kyselyn osana tutkimusta, josta kartoitettiin lähisuhdeväkivallan osuutta. Kävi ilmi, että väkivalta olisi jäänyt tunnistamatta ilman kyselyä. Auttamisen käytännöissä kävi ilmi, että väkivallasta kysyminen on tärkeää väkivaltaa tunnistessa. Nykyään sosiaalinen media ja netti on kaikilla käytössä ja sivuista koskien väkivaltaa on helppo löytää ja saada otettua yhteyttä, vaikka sivuilla olevan chatin kautta sekä soittamalla. Huoleksi kuitenkin jää, henkisen väkivallan tunnistaminen ja siihen liittyvä monimuotoisuus, koska henkinen väkivalta on usein uhrillekin niin huomaamatonta. Miten saamme uhrinkin ymmärtämään, että se mitä hän kokee, on väkivaltaa? Tai että äärimmäisyyksiin viety mustasukkaisuus on henkistä väkivaltaa?

Aiempana hypoteesina ajattelimme, että henkisestä väkivallasta ei löydy tarpeeksi tutkittua tietoa. Henkisestä väkivallasta löytyy tietoa, mutta se mistä tarvitaan lisää tietoa, on mistä henkinen väkivalta alkaa. Tällainen näkökulma voisi olla aiheena henkisen väkivallan

jatkotutkimukselle sekä ottaa huomioon onko se yhtenäistä väkivallan kierteen kanssa? Onko se jatkuvaa vai satunnaista ja kuinka se eskaloituu siihen tilaan, ettei uhri itse uskalla toimia.

7 Pohdinta

Opinnäytetyömme alkoi yhteisestä ideasta aihetta kohtaan. Ideana oli henkinen väkivalta ja sen tunnistaminen. Henkinen väkivalta itsessään on aiheena arka sekä meillä oli hankaluuksia saada yhteistyökumppania osallistumaan opinnäytetyöhömmme. Aloitimme yhteistyökumppanin etsimisen syksyllä 2020. Aiheesta oltiin kiinnostuneita ja sitä pidettiin tärkeänä, mutta sitä ei saatu sovitettua yhteistyökumppanin aihepiiriin. Vihdoin keväällä 2021 saimme yhteistyökumppanin, joka oli yhtä innoissaan aiheesta, kuin mekin.

Pitkään kestänyt yhteistyökumppanin etsiminen ja sen löytyminen kevät puolella oli syönyt paljon aikataulua ja jouduimme kiirehtimään sisällön kanssa. Huomasimme myös pian, että aiheeseen liittyvää materiaalia oli todella paljon ja sen rajaaminen oli haastavaa. Yhteistyömme on toiminut kuitenkin aukottomasti ja meillä on ollut alusta asti yhteinen visio, miten työ toteutetaan. Mietimme pitkään, miten opinnäytetyö lopulta toteutetaan. Alun perin suunnitelmana oli tutkimus, mutta tiukka aikataulu ja yhteistyökumppanin toive sai meidät lopulta valitsemaan toteutus tavaksi kirjallisuuskatsauksen.

Yhteistyökumppanin avulla saimme rajattua aiheen henkiseen väkivaltaan osana parisuhdetta. Toteutimme kartoituksen puhelimitse suoraan Vantaan nuorten turvatalon työntekijöille, joilta löytyi uskomattoman hienoa tietoa ja taitoa aiheeseen liittyen. Aiheemme kuitenkin rajautui parisuhdeväkivaltaan ja siihen liittyvään henkiseen väkivaltaan. Haastattelujen jälkeen lähdimme kokoamaan tutkimusaineistoa koskien lähisuhdeväkivaltaa, henkistä väkivaltaa ja parisuhdeväkivaltaa. Yhteistyökumppanimme tapahtuva yhteistyö sujui helposti ja oli vaivatonta. Yhteistyökumppani nosti esiin opinnäytetyön hyödyllisyyden heille, jonka kautta opinnäytetyömme on heille hyödyksi lisäämällä tietoa henkisestä väkivallasta parisuhteessa. Tämä kirjallisuuskatsaus antaa toimeksiantajalle tietoa väkivallasta ja sen muuttumisesta henkisestä väkivallasta fyysiseksi väkivallaksi parisuhteissa. Tämä katsaus antaa hyödyllistä tietoa aiheesta sekä toivottavasti auttaa tunnistamaan väkivaltaa paremmin.

Väkivaltaan sisältyy monta erilaista ulottuvuutta, joita on hankala hahmottaa. Halusimme nostaa tietoutta väkivallan moninaisuudesta etenkin henkisestä väkivallasta, joka tapahtuu parisuhteissa. Useimmiten parisuhdeväkivalta tapahtuu piilossa ja se ei välttämättä tule esiin. Kaikista väkivallan muodoista henkinen väkivalta tuntuu olevan vaikeimmin tunnistettavissa, sekä kokijan että ammattihenkilön puolesta. Tietoa löytyi paljon, mutta aihe rajoittui kuitenkin useimmiten fyysisen väkivallan kokemukseen, vaikka usein eri väkivallanmuodot kulkevat rinnakkain. Ennen fyysistä väkivaltaa parisuhteessa on useimmiten aina henkistä väkivaltaa.

Tilastoja tutkittuamme huomasimme, että olisi hyvä pysähtyä miettimään miksi lähisuhdeväkivaltaa ei tunnisteta ongelmaksi? Tai ei haluta puuttua. Voiko aihe olla edelleen tabu, vai voiko olla niin, että henkisen väkivallan ei ajatella olevan edes väkivallan muoto? Henkiseen väkivaltaan usein liittyy muut väkivallanmuodot, joka saattaa hankaloittaa tilannetta. Aiheesta puhuminen ja ongelman tekeminen näkyväksi onkin varmasti yksi avaimista, jolla voidaan auttaa parisuhteessa olevia ja heidän väkivalta kokemuksiin liittyvää peilaamista. Työntekijöillä, jotka työskentelevät sekä perheiden, että parisuhteessa olevien parissa onkin suuri vastuu henkisen väkivallan tunnistamisessa ja auttamistyössä. Aiemmin nousi esille, että väkivallan uhri hakee apua terveyden huollosta muihin oireisiin, mutta väkivallasta ei silti kysytä tai siihen ei puututa. Tulisi olla jokaisen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisen vastuulla ottaa väkivalta puheeksi ja puuttua siihen. Lähisuhdeväkivaltaa kuitenkin on yhdistetty monenlaisiin oireisiin sekä jopa ennen aikaisiin kuolemiin ja tapaturmiin.

Kirjallisuuskatsauksessa on käytetty luotettavia suomalaisia tutkimuksia ja yhtä englanninkielistä, josta teimme johtopäätökset. Tutkimusten tulokset olemme esittäneet rehellisesti tuloksia vääristelemättä. Olemme ottaneet huomioon muiden tekemät työt ja tehneet oikealaiset viittaukset niihin. Aikataulu haasteet huomioiden, opinnäytetyömme onnistui hyvin. Löysimme paljon tietoa, joka helpotti kirjallisuuskatsauksen tekemistä. Toivomme, että tämä kirjallisuuskatsaus tavoittaa kaikki aiheesta kiinnostuneet. Toivomme, että tätä kautta joku muu innostuu tutkimaan henkistä väkivaltaa enemmän sekä sitä, miten se alkaa parisuhteissa tai lähisuhdeväkivallassa. Henkisen väkivallan tunnistaminen ja siitä tietouden lisääminen onkin avain asemassa sellaisille ammattilaisille, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävissä sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialoilla.

Lähteet

Painetut

Ensi- ja turvakotiliitto ry. Kiesiläinen & Kainulainen. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta auttamisen käytäntöjä. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Ensi- ja turvakotiliitto ry. Ojuri. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta auttamisen käytäntöjä. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Ensi- ja turvakotiliitto ry. Keränen, E. & Oranen, M. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta auttamisen käytäntöjä. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Ensi- ja turvakotiliitto ry. Ruohonen, M. 2006. Perhe- ja lähisuhdeväkivalta auttamisen käytäntöjä. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Jokinen B. 2007. Kiusaaja keskellämme. Kokemuksia ja selviytymistarinoita vaikeasta ihmisuhteesta. Juva: Ws Bookwell Oy.

Lehtonen A. & Perttu S. 1999. Naisiin kohdistuva väkivalta. Tampere: Tammer-paino Oy.

Lidman, S. 2015 Väkivalta kulttuurin perintö. Tallinna: Raamatutrükikoja OÜ

Metso, R. 2018. Miksi se ei vaan lähde? Väkivaltainen parisuhde ja miten siitä irti? Atena kustannus

Niemi, J., Kainulainen, H. & Honkatukia P. 2017 Sukupuolistunut väkivalta. Oikeudellinen ja sosiaalinen ongelma. Tampere: Vastapaino

Notko, M. 2000. Väkivalta parisuhteessa ja perheessä. Jyväskylän yliopiston perhetutkimusyksikön julkaisuja 11. Jyväskylän yliopistopaino.

Paavilainen, E., & Pösö T. 2003. Lapset perhe ja väkivaltatyö. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos. Siukkola, R. 2014. Miten puutun lähisuhdeväkivaltaa? Esi-merkkinä päihde- ja mielenterveystyö. Suomen Yliopistopaino Oy.

Sähköiset

Babovic, M., Malgesini G. & Sforza L. 2019. Gender-based violence and poverty in Europe. <https://www.eapn.eu/wp-content/uploads/2019/07/EAPN-Gender-violence-and-poverty-Final-web-3696.pdf> Luettu 28.4.2021.

Energiaa. 2021. Kirjallisuuskatsaus opinnäytetyömuotona <https://energiaa.vamk.fi/osaaminen/kirjallisuuskatsaus-opinnaytetyon-muotona/> Luettu: 11.5.2021

Etelä-pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Toimintaohje perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa kohdanneiden ja väkivaltaa tehneiden hoitotilanteessa. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110832/TOIMINTAOHJE%20%20liitteet.pdf?sequence=2&isAllowed=y> Luettu: 11.5.2021

Hallman-Keiskoski M., Holma J. & Siltala H. 2014. Henkisen, fyysisen ja seksuaalisen lähisuhdeväkivallan vaikutukset psykososiaaliseen hyvinvointiin. Tieteelliset artikkelit, psykologia 49 (02). https://www.researchgate.net/profile/Heli-Siltala/publication/261847970_Henkisen_fyysisen_ja_seksuaalisen_lahisuhdevakivallan_vaikutukset_psykososiaaliseen_hyvinvointiin_English_summary_Experiences_of_domestic_violence_and_connections_with_health_and_psychosocial_well-being/links/5714b30d08ae4ef7452918df/Henkisen-fyysisen-ja-seksuaalisen-laehisuhdevakivallan-vaikutukset-psykososiaaliseen-hyvinvointiin-English-summary-Experiences-of-domestic-violence-and-connections-with-health-and-psychosocial-well.pdf Luettu: 14.5.2021

- Heiskanen M. 2006. Teoksessa: Naisiin kohdistunut väkivalta 2005. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 225 Yhdistyneiden kansakuntien yhdessä toimiva Euroopan Kriminaalipoliittikan Instituutti (HEUNI) Publication series no. 51. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152455/225_Piispa_Heiskanen_Kaariainen_Si-ren_2006.pdf?sequence=2&isAllowed=y Luettu 15.5.2021
- Heiskanen, M. & Ruuskanen E. 2010. Tuhansien iskujen maa. Miesten kokema väkivalta Suomessa. https://heuni.fi/documents/47074104/0/HEUNI+report+66_1.pdf/e7607489-75be-31e6-9eb8-4b2bb88c9879/HEUNI+report+66_1.pdf?t=1610020624756 Luettu: 15.5.2021
- Holma J., Husso M., Laitila A., Merikanto J., Mäntysaari M., Notko M. & Virkki T. 2011. Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen erikoissairaanhoidossa. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 15/2011. <https://www.duodecimlehti.fi/duo99682> Luettu 14.5.2011
- JAMK. Opinnäytetyö ohjaajan käsikirja. Kirjallisuuskatsaukset. <https://oppimateriaalit.jamk.fi/yamk-kasikirja/kirjallisuuskatsaukset/> Luettu: 11.5.2021
- Kelly, J. & Johnson M. 2008. Differentiation Among Types of Intimate Partner Violence: Research Update and Implications for Interventions. Family Court Review 476. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1744-1617.2008.00215.x> Luettu: 14.5.2021
- Kääriäinen J., Piispa M. & Sirén R. 2006. Naisiin kohdistunut väkivalta 2005. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 225 Yhdistyneiden kansakuntien yhdessä toimiva Euroopan Kriminaalipoliittikan Instituutti (HEUNI) Publication series no. 51. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152455/225_Piispa_Heiskanen_Kaariainen_Si-ren_2006.pdf?sequence=2&isAllowed=y Luettu 15.5.2021
- Mieli ry. Heti apua väkivaltaan. <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/vaikeat-el%C3%A4m%C3%A4ntilanteet/v%C3%A4kivalta/heti-apua-v%C3%A4kivaltaan> Luettu: 16.5.2021
- Norfolk County Council. Pence, E & Paymar, M. 1980 Power and Control Wheel. <https://www.norfolk.gov.uk/safety/domestic-abuse/what-is-domestic-abuse/power-and-control-wheel> Luettu 14.5.2021
- Piispa M. 2006. Teoksessa: Naisiin kohdistunut väkivalta 2005. Helsinki: Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 225 Yhdistyneiden kansakuntien yhdessä toimiva Euroopan Kriminaalipoliittikan Instituutti (HEUNI) Publication series no. 51. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/152455/225_Piispa_Heiskanen_Kaariainen_Si-ren_2006.pdf?sequence=2&isAllowed=y Luettu 15.5.2021
- Poliisi 2020. Lähisuhdeväkivalta. <https://poliisi.fi/lahisuhdevakivalta> Luettu 14.5.2021
- Rikksentorjunta. 2017. Lähisuhdeväkivalta. <https://rikksentorjunta.fi/lahisuhdevakivalta> Luettu: 14.5.2021
- Tilastokeskus. 2020. Oikeus. Rikos- ja pakkokeinotilasto. https://www.stat.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html Luettu 20.3.2021.
- Terveystieteiden tutkimuskeskus. 2021. Lähisuhdeväkivalta. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/vakivallan-ehkaisy/lahisuhdevakivalta> Luettu: 30.4.2021

Kuviot

KUVIO 1: HENKISEN VÄKIVALLAN ILMENEMISMUODOT (METSO 2018)	11
KUVIO 2: UHRI JA EPÄILTY (TILASTOKESKUS, 2020).....	13
KUVIO 3: VALTA JA KONTROLLI.....	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.

Taulukot

TAULUKKO 1: OPINNÄYTETYÖN SUUNNITTELU	17
TAULUKKO 2: LÄHISUHDEVÄKIVALTA TYYPPI (HALLMAN-KEISKOSKI, HOLMA & SILTALA 2014, 117.).....	19
TAULUKKO 3: HENKISTÄ LÄHISUHDEVÄKIVALTA KOHDANNEET (HALLMAN-KEISKOSKI, HOLMA & SILTALA 2014, 117.)	20
TAULUKKO 4: PERHE- JA LÄHISUHDEVÄKIVALTA VUOSIEN SAATOSSA (HEISKANEN 2006,14).....	24